

Kodanike hääleõiguse piiramine

Samas leidub juriste, kelle hinnangul ei ole hääleõiguse ära võtmine põhiseadusega vastuolus. Riigiõiguse eksperdi, vandeadvokaat Paul Keres sõnul saab kohalikku valimisõigust piirata mistahes põhiseadusega kooskõlas oleva eesmärgil, kuna see õigus on antud kohalikele elanikele seaduses sätestatud tingimustel.

«Isegi kui lugeda see kangeamat järku põhiõiguseks, sobiks selle piiramiseks eesmärk kaitsta mõnda muud põhiseaduslikku väärtust. Riiklik julgeolek ja vajadus vähendada agressorriigi mõjutuse ohtu sobib põhjenduseks,» sõnas Keres.

Ka riigikohtu endine esimees Rait Maruste (RE) leiab, et kodakondsus ja valimisõigus ei ole universaalsed inimõigused, vaid privileeg, mille annab riik. «See toob kaasa lojaalsuskohustuse riigile, sh sõjaväekohustuse. Agressorriigi kodanikud saavad kohalikel valimistel otseselt mõjutada eesti sisepoliitikat ja kohalike võimuorganite formeerimist kuni presidendi valimiseni välja,» kommenteeris Maruste.

Kas on julgeolekuoht või mitte?

Sise- ja justiitsminister tõlgendavad kardinaalselt erinevalt nii põhiseadust kui ka sisejulgeolekuohtu. Siseminister Läänemets kinnitas, et ta pole sugugi veendunud, et valimisõiguse piiramine mõjuks soodsalt Eesti sisejulgeolekule.

«Viimase aasta siseturvalisuse analüüsid viitavad pigem olulistele riskidele, mis valimisõiguse ära võtmisega kaasneks. Näiteks kas ja kuhu kandub elanike poliitiline eneseväljendus, kui me võtame mingites piirkondades suurelt osalt elanikel võimaluse demokraatlikel valimistel läbipaistvalt ja seaduslikult oma meeldest avaldada,» märkis Läänemets. «Vastust pole ka küsimusele, kui suure hulga eesti-meelseid Vene kodakondsusega siin elavaid inimesi me selliste sammudega Eestisse halvasti suhtuma paneme.»

Justiitsminister Laanet peab julgeolekuohuks aga agressorriikide kodanike hääleõigust. «Nad on ju välismaalased, kes ei pruugi olla oma kodakondsusriigi mõjust vabad. Minu arusaamist mööda on ka meie partnerid, nii sotsiaaldemokraadid kui ka Eesti 200 jätkuvalt samal seisukohal.»

Ta lisas, et Eestis on omavalitsuste roll midagi enam kui ainult kohaliku elu küsimuste lahendamise. «Juba praegu on nendes omavalitsustes, kus on muu kodakondsusega inimeste osakaal suurem, probleeme riigi poliitika elluviimisega, näiteks eestikeelsele haridusele üleminekuga. Ka erineb piirkonniti inimeste suhtumine Ukraina sõtta või Eesti kuulumisse NATOsse.»

Laanet sai enda sõnul jaanuari keskpaigas peaminister Kaja Kallaselt ülesande edasiste vaidluste ärarahoimiseks esitada lähemal ajal valitsuskabinetile justiitsministri juhendamisel põhjendatud seisukoht põhiseaduse vastava paragrahvi muutmise võimalustest. Ta on enda sõnul sellel teemal peaministriga väga tihedalt suhelnud.

Kaja Kallaselt Postimehel teema kohta kommentaari saada ei õnnestunud.

KOMMENTAAR

Tahan saada Eesti kodanikuks

EVA POONŠ
Eestis elav Venemaa kodanik

Kolisin Venemaal Eestisse 2015. aastal, olles saanud aastase elamisloa õpinguteks. Õppisin keelt, käisin kohanemiskursustel, osalesin Integratsiooni Sihtasutuse üritustel. Elamisloa uuendasin igal aastal.

Pärast kooli lõpetamist taotlesin tähtajalist elamisloa «alaliseks elamiseks». Leidisin õppimise ajal oma erialal tööd ja sooritasin eesti keele eksami tasemel A2. Mu elamisloa pikendati viie aasta võrra.

Põhimõtteliselt oli võimalik end lödvaks lasta, kuid ma sidusin oma elu Eestiga ja tahtsin lähedasemaid suhteid. Seega taotlesin alalist elamisloa järgmisel päeval pärast tähtajalise loa lõppu. Selleks ajaks olin soo-

ritanud keeleeksami juba B1-tasemel. Tähtajalise ja alalise elamisloa antava staatuse vahe pole just märkimisväärne. No näiteks saab laenu võtta (telefonivõi kasvõi kodu ostmiseks). Aga minu jaoks oli väga oluline võimalus hääletada, olgu või kohalikel valimistel, aga osaleda Eesti ühiskondlikus ja poliitilises elus.

Eestis elatud üheksast aastast kuus elasin Sillamäel ning tundsin suurt huvi Ida-Virumaa kohaliku poliitika vastu. Eesti väikelinnades on kohalik omavalitsus väga oluline. Valimised võivad tõesti arenguvektorit muuta.

2021. aastal kolisin Tallinna. Oli just kohalike valimiste sügis, igal pool olid kampaaniateltid – ma võtsin hea meelega kõik voldikud, et tutvuda kandidaatide programmidega.

Lootsin väga, et saan järgmisteks valimisteks hääleõiguse.

Siis juhtus 24. veebruar 2022. Algas sõda. Aga mina läksin kursusele, et valmistuda Eesti põhiseaduse ja kodakondsuseaduse tundmise eksamiks.

Mul oli juba varem kavas taotleda Eesti kodakondsust, kuid tol ajal ei olnud mul veel kaheksa aastat Eestis elamist täis. Aga tahtsin kiiresti täita kõik Eesti nõuded: keeleõiguse ja põhiseaduse tundmise.

Tallinnas leidsin palju uusi sõpru, sealhulgas riigikogulasi (mitmest erakonnast). Kui hakati rääkima kohalikel valimistel hääleõiguse äravõtmisest neilt, kes ei ole Eesti kodanikud, öeldi mulle: «Eva, ei, vabandust, see ei puuduta sind.»

Neid, kes on siia kolinud ja tahavad kohe kodanikuks saada, on üksikuid. Küsimus on pigem tuhan-

detes ammustes elanikes, kes pole 30 aasta jooksul Eesti kasuks otsustanud. Nende argielu on siin, kuid püüdlused ikka veel seal. Valimistel hääletavad nad nende poolt, kes neid püüdlusi toetavad, muutes Eesti poliitilist mustrit. Looiline, et mustri peaksid valima Eesti vabariigi kodanikud. Selle üle ei saa vaielda! Kohalikel valimised mõjutavad tööpoolest suurt poliitikat.

See tähendab, et jätkan pürgimist Eesti vabariigi kodanikuks. Selleks, et hääletada mitte ainult kohalikel, vaid ka parlamendivalimistel. Kahju on ainult sellest, et Venemaa konsulaadid lõpetasid Venemaa kodakondsuse loobumise avalduste vastuvõtmise. Kuid see on vähim, mis mind kurvastab – võrreldes kõige muuga, mida mu päritolumaal teeb.

Rahvuskooper Estonia juurdeehituse kolmest mahuskiisist suurim ehk L-variant, mille teostumine lahendaks kõik ruumiprobleemid.

Riigikogu liikmed veavad Estonia juurdeehitust

UWE GNADENTEICH
ajakirjanik

Riigikogu rahvuskooper Estonia juurdeehituse edendamise toetusrühma liikmed esitasid eile riigikogu menetlusele eelnõu, millega tehakse valitsusele ettepanek lahendada looduskaitsealised ja muinsuskaitsealased piirangud, mis välistavad rahvuskooper Estonia juurdeehituse.

Toetusrühma esimehe Siim Kallase (RE) hinnangul on riigi eriplaneeringu algatamine üks võimalus nende takistuste ületamiseks.

«Vähemalt sada aastat on Eesti ühiskonnas arutatud ja kurdetud tõelise ooperiteatri puudumise üle, kuid pole tehtud ühtki otsust Estonia juurdeehituse ega uue ooperiteatri ehitamise alustamiseks. Samuti pole kehtestatud ühtegi vastavat planeeringut,» ütles Kallas.

«Eriplaneeringu algatamise ettepanekuga antakse täitevvõimule täiendav poliitiline tugi ja see peaks kiirendama protsessi, mille lõpptulemuseks on rahvuskooperi vajalik juurdeehitus,» sõnas Kallas.

Ta rõhutas, et eriplaneeringu algatamise otsus peab sisaldama põhjendusi, mis määratlevad rahvusvaheliste huvide kaitset ja maailmapärandi nimekirja kantud muinsuskaitseala säilitamise eesmärgid.

Tallinna linn on siiani rahvuskooperi ehitusplaanidele vastu olnud, sest need haukaksid suure tüki riikliku kaitse all oleva Tammsaare pargi osaks olevast Uue Turu platsist ning juurdeehitist ulatuks enam-vähem Pärnu maantee kõniteni välja.

Ehitist võtaks enda alla ka praeguse roheala all maa sees säilinud vanade bastionimüüride osad ning selline tegevus seaks ohtu Tallinna vanalinna kuulumise Ühinenud Rahvaste Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni (UNESCO) maailmapärandi nimekirja.

elavate Valgevene ja Vene kodanike ja kuidas seda teha, pole seni suude-

FOTO: KOLAAZ

põhiseadusest mööda ei pääse. Kallas ütles riigikogu liikme Riina Solmani (Isamaa) küsimusele vastates, et valimisõiguse äravõtmine Venemaa ja Valgevene kodanikelt on viibinud seetõttu, et koalitsiooni eesmärk oli peatada valimisõiguse põhiseaduse muutmata.

Margus Tsahkna pooldab siiski seaduseelnõuga edasi minemist: «Tööpoolest, praegu tundub, et selleks on vaja muuta põhiseadust ning Eesti 200 seda toetab. Justiitsminister tegeleb lahenduse otsimisega, et kõik oleks õiguspärane. Eesmärk on, et see jõuaks jõustuda enne kohalike omavalitsuste valimisi 2025. aastal.»

Vene kodakondsusel on võimalik taotleda Eesti kodakondsust ning siis hääletada – see on inimese enda valik.

Välisminister **Margus Tsahkna**
(Eesti 200)

ga siin elavaid inimesi me selliste sammudega Eestisse halvasti suhtuma paneme.»

Justiitsminister Laanet peab julgeolekuohuks aga agressor-

Ühed väidavad, et seda on võimalik teha põhiseadust muutmata, teised soovivad muuta põhiseadust ja seejärel valimisseadust.

Justiitsminister **Kalle Laanet** (RE)

Ligi 80 000 Vene ja Valgevene kodanikku

Statistikaameti prognoosi kohaselt elab 2025. aasta kohalike valimiste ajal Eestis 1,117 miljonit hääletamises inimest. Vähemalt 16-aastaseid Vene ja Valgevene kodanikke oleks

neist 79 500. Hääleõiguse ära võtmine mõjutaks enim Ida-Virumaad, kus kaotaks hääle veidi üle 33 000 valija ehk 28 protsenti valijaskonnast.

Seevastu Hiumaal kaotaks hääleõiguse vaid kuus inimest ehk 0,01 protsenti valijatest. Kihnu vallas ei kaoks hääleõigus kellelgi ning Muhu vallas ühel inimesel.

Valijate arvestust pida-va rahvastikuregistri andmeil puudutaks seadusemuudatus 10 000 võrra vähem inimesi ehk ligi 69 000 kohalike valimiste valijat.

Seaduse järgi saab kohalikel valimistel hääletada Eestis seaduslikult viibiv välismaalane, kes on elanud viis aastat püsivalt vastava omavalitsusüksuse territooriumil.

Statistikaameti prognoos käib aga kõigi Eestis elavate vähemalt 16-aastaste Venemaa ja Valgevene kodanike kohta ega arvesta seda, kui kaua nad on Eestis elanud.

TÕIME HINNAD ALLA!

Toodete arv on piiratud.

LATVIJAS BEKONS
Sea kaelakarbonaad
• u 1,8–2,2 kg

ÄRA JÄÄ ILMA!
4,99
1 kg

33% SOODSAM
0,99
1 kg = 1,77 €
KANIA
Maheda-maitseline ketsup
• 560 g

AKTIVEERI KUPONG
SOODSAM 32%
0,25
1 kg
Kartul

**ESMASPÄEVAST, 5.02
KOLMAPÄEVANI, 7.02**